

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет психології
Кафедра психології розвитку

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність А4 (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри психології розвитку
Протокол № 1 від 26 серпня 2025р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Психологія»
Викладач (-і)	Опанасюк Ірина Василівна
Контактний телефон викладача	+380686256993
Е-mail викладача	iryna.opanasiuk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс «Психологія» складається з трьох змістових модулів: «Загальні питання психології», «Психічний розвиток людини на різних вікових етапах життя», «Професійна діяльність учителя. Психологія навчання і виховання особистості» і спрямований на вивчення психічних процесів та станів, індивідуально-психологічних особливостей, основних закономірностей розвитку людини на різних етапах її індивідуального життя. Студенти отримують знання про ключові періоди психічного розвитку особистості (дитинство, юність, дорослість і пізню дорослість) та їх вплив на формування особистості й педагогічну практику. Курс спрямований на розуміння і застосування педагогічних стратегій та методик, які сприяють оптимальному розвитку та навчанню різних вікових груп.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення курсу «Психологія» є <i>ознайомлення</i> студентів із теоретичними поняттями загальної, вікової та педагогічної психології, <i>вивчення</i> закономірностей психологічного розвитку людей різного віку; <i>формування</i> здатності застосовувати психологічний інструментарій для виявлення індивідуально-психологічних особливостей особистості; <i>розвиток</i> навичок конструктивної взаємодії, толерантності та поваги до різниці в індивідуальних можливостях та темпах розвитку учасників освітнього процесу. Курс «Психологія» спрямований на формування компетентностей, які необхідні для професійної діяльності в умовах сучасної школи.</p> <p>Основними цілями у вивченні даної навчальної дисципліни є розкриття основних проблем, які розглядаються у рамках психології, опанування здобувачами освіти навичками порівняльного аналізу вікових періодів, новоутворень, вікових криз; вміннями розв'язувати психолого-педагогічні задачі, допомагати особистості у подоланні труднощів та конфліктів на різних етапах вікового розвитку.</p> <p>Структурно-логічне місце навчальної дисципліни</p> <p>Пререквізити (попередні ОК, які передували вивченню дисципліни «Психологія») : «Філософія», «Вступ до спеціальності».</p> <p>Кореквізити (ОК, що паралельно ведуться з вивченням дисципліни «Психологія»): «Педагогіка»; «Безпека життєдіяльності і цивільний захист»; «Методика виховної роботи»; «Інклюзія в освіті».</p>	

Постреквізити (наступні ОК, що використовують матеріали дисципліни): «Вікова фізіологія та шкільна гігієна», «Методика викладання історії», «Методика навчання громадянської освіти».

4. Програмні компетентності та результати навчання

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання, потребує інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії та громадянської освіти в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК13. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан, формувати ціннісні ставлення в учнів, організовувати безпечне, вільне від насильства й цькування освітнє середовище.

СК14. Здатність розвивати позитивну самооцінку та ідентичність здобувачів освіти, формувати спільноту, в якій враховують і поважають права кожного.

СК15. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття, емоції та потреби інших учасників освітнього процесу, керувати власними емоційними станами, шукати ефективні шляхи мотивації здобувачів освіти.

Програмні результати навчання студента (ПРН):

ПРН3. Виявляти критичне мислення, аналізувати, оцінювати та інтерпретувати інформацію з різних джерел, включно з цифровими ресурсами, визначати власну позицію із суперечливих питань.

ПРН5. Знати зміст і методологію, сучасні наукові дослідження базових історичних дисциплін, володіти категоріально-понятійним апаратом історичної науки.

ПРН12. Організовувати інклюзивне, безпечне та підтримувальне освітнє середовище з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей учнів.

ПРН13. Формувати в учнів визначені державними стандартами ключові компетентності, результати навчання, критичне мислення, навички самооцінювання, демократичну культуру і соціальну відповідальність.

5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції	Денна	Заочна	
	44	12	
семінарські, практичні заняття		56	8
самостійна робота		80	160
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Предметна спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
2, 3	A4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)	1, 2	нормативна
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість годин		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Модуль I			
Загальні питання психології			
Тема 1. Предмет і завдання психології. Психологія як наука. Етапи історичного поступу психології. Місце психології в системі наук. Основні галузі психології. Предмет, об'єкт, завдання, принципи психології. Значення психології для професійної діяльності вчителя історії та громадянської освіти .	2/2	2/2	4/10
Тема 2. Особистість у діяльності і спілкуванні Поняття про особистість, індивід, індивідуальність. Структура особистості. Активність особистості та її джерела.	2/0	2/0	4/10
Тема 3. Соціальні групи. Поняття про групи. Міжособистісні стосунки у групі. Психологічна сумісність і конфлікт у міжособистісних стосунках. Методи запобігання та вирішення конфліктів. Безпечне середовище у класі .	2/0	2/0	4/10
Тема 4. Психічні процеси. Відчуття і сприймання. Найбільш базовий психічний процес, що забезпечує контакт із зовнішнім світом. Ознайомлення з видами відчуттів (зорові, слухові, тактильні тощо). Сприймання вищий психічний процес, який формує цілісне уявлення про об'єкти і явища на основі відчуттів. Механізми та типи сприймання	2/2	4/0	4/10

(зорове, слухове, комплексне). Особливості роботи цих процесів під час навчання історії.			
Тема 5. Психічні стани. Емоції і почуття. Психічні стани, що відображають ставлення людини до об'єктів та подій. Класифікація емоцій, роль почуттів у поведінці та мотивації особистості. Страх і тривожність. Емоційний клімат класу, роль учителя та психолога.	2/0	2/0	4/10
Тема 6. Страх і тривожність. Психологічна підтримка учнів під час війни.	2/0	2/0	4/10
Тема 7. Воля - психічний процес регуляції поведінки та досягнення цілей. Вольові дії та процеси. Вольові якості (наполегливість, рішучість). Взаємозв'язок волі з емоційною сферою та самоконтролем.	2/0	2/0	4/10
Тема 8. Мислення і пам'ять. Мислення. Процес опрацювання інформації, вирішення проблем, прийняття рішень. Види мислення (логічне, наочне, образне, абстрактне). Пам'ять. Основна когнітивна функція для збереження та відтворення інформації. Види пам'яті (сенсорна, короткочасна, довготривала). Особливості роботи цих процесів під час навчання історії.	2/0	2/0	4/10
Тема 9. Уява. Основні характеристики уяви Уява та креативність.. Процес творчого моделювання образів і ситуацій на основі досвіду. Роль у навчанні, творчості та плануванні.	2/0	4/0	4/10
Тема 10. Індивідуально-психологічні особливості Поняття про темперамент. Фізіологічне підґрунття темпераменту. Психологічна характеристика типів темпераменту. Характер.	2/2	4/0	4/10
Тема 11. Психологічні виміри здібностей: взаємозв'язок між типами і рівнями прояву. Поняття про здібності. Види здібностей. Рівні прояву здібностей.	2/0	2/0	4/10
Модуль II Психічний розвиток людини на різних вікових етапах життя			

<p>Тема 1. Загальні питання вікової психології. Вікова психологія та її становлення як науки. Основні проблеми, які розглядаються у рамках вікової психології. Структура, функції і завдання вікової психології. Методи вікової психології. Вікова періодизація психічного розвитку людини.</p>	2/2	2/2	4/5
<p>Тема 2. Психологія дитинства. Зародження психіки дитини у пренатальному періоді. Особливості розвитку новонародженого та немовляти. Психологічні особливості дітей раннього віку. Психологічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці. Психологія молодшого школяра.</p>	2/2	4/0	4/5
<p>Тема 3. Психологія підліткового віку. Криза підліткового віку. Розвиток самооцінки в підлітковому віці. Особливості фізичної активності особистості у підлітковому віці.</p>	2/0	2/2	4/10
<p>Тема 4. Насильство та булінг як психологічна проблема в школі та суспільстві. Поняття насильства та булінгу. Психологічні причини насильства та булінгу. Агресивність і конфліктність підлітків. Рекомендації з вивчення соціально-психологічного клімату в закладах освіти.</p>	2/0	2/0	3/5
<p>Тема 5. Усиновлення і розвиток особистості дитини: психологічна підтримка та громадянська свідомість усиновителів. Поняття «усиновлення». Психологічні особливості усиновлених дітей. Усвідомлення прав дитини та формування соціальної відповідальності. Виховання емпатії, толерантності та активної громадянської позиції. Практична підтримка. Вправи та ігри на розвиток довіри та емоційної близькості. Групові техніки адаптації та обговорення реальних кейсів.</p>	2/0	2/0	3/5
<p>Тема 6. Особливості психологічного розвитку особистості у період ранньої дорослості та формування громадянської компетентності. Психологічні особливості ранньої дорослості : формування ідентичності та автономності; пошук життєвих цінностей і соціальної ролі; емоційна зрілість та розвиток саморегуляції.</p>	2/0	2/0	3/5

Особливості когнітивного розвитку особистості у період ранньої дорослості. Емоції та мотиви особистості у період ранньої дорослості.			
Тема 7. Формування громадянських компетентностей: толерантність, емпатія та повага до прав людини; активна участь у громадському житті, волонтерство, соціальні проекти; усвідомлення відповідальності за власні рішення та дії в суспільстві. Розробка плану волонтерського або громадського проєкту. Психологічні та соціальні ефекти участі в проєктах: розвиток емпатії, співпереживання, соціальної відповідальності. Вплив волонтерської діяльності на самооцінку та ідентичність молодих дорослих.	2/0	2/0	3/5
Модуль III Професійна діяльність учителя. Психологія навчання і виховання особистості.			
Тема 8. Психологія учбової діяльності. Загальна характеристика навчальної діяльності. Структура навчальної діяльності. Мотиваційний та операційний компоненти навчальної діяльності. Контроль і самоконтроль у структурі навчальної діяльності. Самостійна навчальна діяльність. Змістовний компонент навчальної діяльності. Формування і розвиток навичок.	2/0	4/0	3/2
Тема 9. Психологія навчання і виховання особистості. Загальна характеристика процесу навчання і виховання. Психологічна теорія інтелекту Говарда Гарднера та її вплив на навчання та розвиток дітей у контексті вікової та педагогічної психології. Основні типи інтелектуальної обдарованості, визначені Г. Гарднером.	2/2	2/0	3/2
Тема 10. Професійна діяльність вчителя. Психологічні особливості встановлення конструктивної взаємодії учасників освітнього процесу. Поняття «взаємодія», основні характеристики педагогічної взаємодії. Стратегії конструктивної педагогічної взаємодії Томаса Гордона.	2/0	4/2	3/3
Тема 11. Професійна компетентність та саморозвиток учителя. Психологічні аспекти професійної самореалізації. Рефлексія	2/0	2/0	3/3

педагогічної діяльності та розвиток професійної майстерності. Профілактика професійного вигорання та підтримка емоційного стану. Формування особистісних та громадянських компетентностей у процесі роботи з учнями.			
	44/12	56/8	80/160

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

<p>Загальна оцінювання дисципліни</p> <p>система навчальної дисципліни</p>	<p>Вид контролю: залік – 2 семестр Екзамен – 3 семестр Максимальна кількість балів – 100. Підсумкова залікова оцінка з навчальної дисципліни (макс.100 балів) визначається як сума балів за такі види діяльності: робота на практичних заняттях (усні відповіді, поточні тестові роботи, виконання вправ і психологічних задач) – 60 балів; самостійна робота / індивідуальне або творче завдання – 30 балів.; контрольна робота – 10 балів. Підсумкова екзаменаційна оцінка (максимум 100 балів) формується як сума балів за: поточний контроль знань – 50 балів (робота на практичних заняттях (усні відповіді, поточні тестові роботи, виконання вправ і психологічних задач) – 30 балів; самостійна робота / індивідуальне або творче завдання – 15 балів.; контрольна робота – 5 балів) та за екзаменаційну роботу – 50 балів. Оцінювання здійснюється відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти з усіх видів навчальної роботи здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС за схемою:</p> <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <thead> <tr> <th colspan="3">Шкали оцінювання:</th> </tr> <tr> <th>Університетська</th> <th>Національна</th> <th>Шкала ЄКТС</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90-100</td> <td>відмінно</td> <td>A</td> </tr> <tr> <td>80-89</td> <td>добре</td> <td>B</td> </tr> </tbody> </table>	Шкали оцінювання:			Університетська	Національна	Шкала ЄКТС	90-100	відмінно	A	80-89	добре	B
Шкали оцінювання:													
Університетська	Національна	Шкала ЄКТС											
90-100	відмінно	A											
80-89	добре	B											

70-79		C
60-69	задовільно	B
50-59		E
26-49	незадовільно (з можливістю повт.складання)	FX
1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F

Вимоги до письмової роботи

Тематичні тестування проводяться у системі дистанційного навчання університету <https://d-learn.pnu.edu.ua>. Тестові питання (як правило, одне на 1-у хвилину) в системі дистанційного навчання університету, оцінені за стобальною шкалою, при виставленні оцінки викладачем в журнал АСУ-КНУВС, автоматично переводяться відповідно до розподілу балів дисципліни в електронному журналі.

Написання письмової екзаменаційної (контрольної) роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав екзаменаційну (контрольну) роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни.

Структура оцінювання відповідей на розгорнуті запитання контрольної роботи:
25-1 Незадовільно F відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про психологічні факти.

49-26 Незадовільно FX відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні. Студент демонструє знання окремих психологічних фактів, теорій або концепцій, але допускає значні помилки або неточності. Відсутня чітка логіка викладу, а також пояснення понять і термінів. Узагальнення відсутні або фрагментарні.

50-59 Задовільно E – відповідь має мінімальну структуру, відсутній чіткий вступ або висновок. Розкриття теми відбувається на базовому рівні, з пробілами та неточностями. Знання психологічних теорій, постатей, експериментальних фактів задовільне. Студент володіє основними поняттями та термінами, але робить помилки у їх застосуванні. Узагальнення слабкі або неповні.

60-69 Задовільно D – відповідь містить

	<p>основну частину, але не має вираженого вступу або висновку. Студент розкриває тему на базовому рівні, з пробілами та неточностями. Знання психологічних теорій, постатей, експериментальних фактів на задовільному рівні. Володіє основними поняттями, термінами, але робить помилки у їх застосуванні. Узагальнення слабкі або не повні.</p> <p>70-79 Добре С – відповідь структурована, містить основну частину і елементи вступу або висновку. Студент розкриває психологічний процес або теорію з помітними неточностями. Демонструє знання важливих психологічних теорій, концепцій та досліджень, але застосування термінів та понять не завжди коректне. Узагальнення неповні, логіка викладу частково збережена. Студент демонструє розуміння основних аспектів теми та може пояснювати базові взаємозв'язки між поняттями.</p> <p>80-89 Добре В – відповідь структурована, містить вступ або висновок. Студент розкриває психологічний процес чи теорію, з помітними пробілами або неточностями. Демонструє знання важливих психологічних теорій, постатей та досліджень, проте допускає окремі помилки. Володіє базовими термінами та поняттями, але застосовує їх не завжди коректно. Узагальнення фрагментарні, студент розуміє основні аспекти теми.</p> <p>90-100 Відмінно А – відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок. Студент повноцінно розкриває психологічний процес чи теорію, демонструє глибокі знання. Відповідь вміщує аналіз психологічних фактів, постатей, концепцій, а також узагальнення та висновки. Студент на високому рівні володіє термінами, поняттями, та може застосовувати їх у контексті теми. Показує здатність до критичного аналізу літератури, робить висновки на основі наукових джерел.</p>
Практичні заняття	<p>Відвідування та активна участь здобувачів вищої освіти у практичних заняттях є обов'язковою умовою успішного складання курсу.</p> <p>Поточне оцінювання знань здійснюється під час проведення семінарських занять та оцінюється в у 100 бальній системі:</p>

Відмінно А «90-100 балів» – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Успішно та самостійно розв'язує психологічні задачі різного рівня складності, коректно добирає й застосовує психологічний інструментарій (методи, методики, техніки), обґрунтовує вибір та інтерпретує отримані результати. Демонструє здатність до аналізу, узагальнення та критичного осмислення матеріалу.

Добре В «80-89 балів» – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

Добре С 70-79 балів – відповідь здобувача вищої освіти структурована, містить основну частину і елементи вступу та/або висновку. Студент розкриває психологічний процес або теорію з помітними неточностями. Демонструє знання ключових психологічних теорій, постатей та результатів досліджень, проте застосування термінів і понять не завжди коректне. Узагальнення неповні, логіка викладу частково збережена. Показує розуміння основних аспектів теми та базові взаємозв'язки між поняттями. Розв'язує психологічні задачі правильно, але з окремими неточностями; застосовує психологічний інструментарій переважно коректно, однак обґрунтування вибору або інтерпретація результатів можуть бути недостатньо глибокими. Допускає незначні помилки.

Задовільно D 60-69 балів – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на середньому рівні. Відповідь містить основну

	<p>частину, вступ або висновок виражені слабо. Розкриття теми часткове, допускаються помітні неточності та прогалини. Узагальнення фрагментарні, логіка викладу частково порушена. Використання термінів та понять обмежене, аргументація слабка. Психологічні задачі розв'язує на базовому рівні, застосовує психологічний інструментарій частково або шаблонно, з труднощами в обґрунтуванні вибору та інтерпретації результатів.</p> <p>Задовільно Е 50-59 балів – здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Розв'язання психологічних задач є фрагментарним, застосування психологічного інструментарію поверхове або частково некоректне, інтерпретація результатів неповна або формальна.</p> <p>Незадовільно FX/F менше 50 балів – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Психологічні задачі розв'язує з істотними помилками; психологічний інструментарій застосовує формально або некоректно, без пояснення вибору та належної інтерпретації результатів.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Здобувач допускається до підсумкового контролю, якщо виконав всі форми роботи, відпрацював всі заняття і за результатами оцінювання (бали за практичні заняття і самостійну роботу) набрав не менше 25 % .</p> <p>Умови допуску до підсумкового контролю передбачають дотримання Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника</p>

Вимоги до індивідуального завдання

Індивідуальне завдання виконується у формі реферату за обраною темою. Метою виконання індивідуального завдання є формування та розвиток умінь аналізу психологічних джерел, критичного опрацювання наукової літератури, узагальнення теоретичного матеріалу та коректного викладення результатів у письмовій формі.

Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі: мінімальний обсяг – 20 слайдів; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності.

Критерії оцінювання індивідуального завдання

Відмінно А «90-100 балів» ставиться за роботу, що має самостійний і творчий характер, вирізняється глибоким розумінням психологічної проблематики. Надано повні та аргументовані відповіді на всі поставлені питання; продемонстровано вміння коректно інтегрувати цитати з психологічних джерел («мова джерела») з їх глибоким аналізом, узагальненнями та обґрунтованими власними науковими коментарями. Робота оформлена відповідно до встановлених вимог.

Добре В «80-89 балів» ставиться за роботу, в якій основний зміст питань з психології розкрито повно й логічно, використано наукову термінологію та джерела, однак аналіз літератури подекуди має описовий характер і не завжди супроводжується достатньо глибокими узагальненнями.

Добре С «70-79 балів» ставиться за роботу, в якій відповіді на поставлені питання загалом правильні, проте наявні окремі неточності у викладі психологічних понять, суджень або фактів, а аргументація та логічна послідовність викладу потребують доопрацювання.

Задовільно D «60-69 балів» ставиться за роботу мінімально допустимого обсягу, в якій відповіді на питання є неповними та неточними. Переважає формальне цитування психологічних джерел без належного аналізу, критичної оцінки або порівняння різних наукових підходів.

практичних заняттях (усні відповіді, поточні тестові роботи, виконання вправ і психологічних задач) – 30 балів; самостійна робота / індивідуальне або творче завдання – 15 балів.; контрольна робота – 5 балів) та за екзаменаційну роботу – 50 балів.

Повторне складання підсумкового контролю за умови незадовільного результату допускається не більше двох разів: перший раз – викладачеві (талон №2): тестування в системі дистанційного навчання та усне опитування відповідно до програмових вимог; другий раз – комісії (талон №3): виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних засобів.

У разі отримання незадовільної оцінки за талоном №3 або недопуску до екзамену внаслідок невиконання навчального плану здобувач має право на повторне вивчення навчальної дисципліни відповідно до [Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#). Повторне вивчення здійснюється протягом наступного семестру за рахунок власного часу студента та не фінансується з бюджетних коштів.

7. Політика навчальної дисципліни

1. *Письмові завдання* виконуються у формі контрольної тестової роботи.
2. *Академічна доброчесність*. Принципи академічної доброчесності лежать в основі викладання та взаємодії зі студентами. Ця підготовка базується на [Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#); [Положенні про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#); [Положенні про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#); [Положенні про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#).
3. *Відвідування занять*. Пропуски практичних занять студент повинен відпрацювати згідно з [Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти](#).
4. *Контроль знань* здобувачів регламентується [Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника](#) та [Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#)
У разі отримання незадовільної оцінки з навчальної дисципліни за талоном №3

або не допуску до екзаменів внаслідок невиконання навчального плану, студент має право на повторне вивчення курсу, що регулюється [Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) Результати *неформальної освіти* зараховуються на основі [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#)

8. Рекомендована література

Основні нормативно-правові документи:

1. Закон України «Про освіту» (у редакції від 01.01.2021) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Концепція розвитку педагогічної освіти. МОН України Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07.2018 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://univd.edu.ua/index.php?id=99&lan=ukr>.
4. Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника [Електронний ресурс]. Режим доступу: [Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#)

Основна

1. Бедлінський О. І. Проблема періодизації підліткового віку в сучасному суспільстві. Практична психологія та соціальна робота. 2011. №2, С.49-54. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/716/1/ПРОБЛЕМА%20ПЕР%20ІОД%20ИЗАЦІЇ%20ПІДЛІТКОВОГО.pdf>
2. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 112 с.
3. Загальна психологія: навч. посіб. / О.П.Сергеєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасєка Київ : Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
4. Загальна психологія. Теоретико-методологічні основи науки [Електронний ресурс]: Навч. посіб. / О. В. Ловка, Л. Л. Борисенко, Л. А. Колесніченко, Л. В. Музичко, А. В. Тімакова, Д. Г. Лавриненко / За заг. ред. О. В. Ловкої. Київ: КНЕУ, 2019. 390 с.
5. Москалець В. П. Загальна психологія: підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 564 с.
6. Москалець В. П. Зоопсихологія та порівняльна психологія: підручник. Вид. 2, перероб., доп. Київ: Ліра-К, 2020. 225 с. С. 42-47; 54-62; 101-115; 133-151.
7. Москалець В. П. Психологія особистості: підручник. Вид. 2-ге, перероб., доп. Київ-Івано-Франківськ: «Нова Зоря», 2020. 436 с.
8. Москалець В. П. Психологія особистості: підручник. Вид. 3-ге, перероб., доп. Київ: Ліра-К, 2020. 364 с.
9. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Затверджені Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.03.2025 р. № 512. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/2025/03/27/nakaz-mon-512-vid-27-03-2025.pdf>
10. Поліщук В. М. Вікові кризи в підлітковому і юнацькому віці: базові симптомокомплекси: монографія. Суми : Університетська книга. 2018. 477 с.

11. Поліщук В.М. Вікова періодизація та вікова класифікація. Науковий вісник Харківського університету. Серія Психологічні науки. 2017. (2). С.103-108.
12. Савчин М. В Василенко Л.П. Вікова психологія: навч. посіб. 3-тє вид, перероб., допов. Київ. *Академія*. 2017. 366с.
13. Павелків Р.В. Вікова психологія. [Електронний ресурс]. URL: <https://textbook.com.ua/psihologiya/1473452495/s-3?page=1>

Додаткова:

1. Isaieva, S., Leshchenko, M., Sulaieva, N. (2019). Implementation of Thomas Gordon's Communicative Pedagogy in Ukrainian Educational Realities. *Advanced education, Special Issue 11*, 40–45.
2. Коць М. О., Ятчук Т. М. Специфіка діагностики особистісної сфери підлітків з особливими освітніми потребами. Психологія: реальність і перспективи: збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 12. Упоряд. Р.В. Павелків, Н.В. Корчакова; ред.кол.: Р.В. Павелків, В.І. Безлюдна, Н.В. Корчакова. Рівне : РДГУ, 2019. С. 120-127.
3. Опанасюк І.В. Програма розвитку EQ старшокласників арт-терапевтичними та допоміжними засобами. Збірник наук. праць : Психологія : реальність і перспективи. Рівне, 2021. Вип. 16. С. 146-155.
- Опанасюк І.В. Використання арт-терапевтичних технологій в розвитку емоційного інтелекту старшокласників. Психологія: реальність і перспективи : зб. наук. праць. Рівне, 2022. Вип. 19. С. 85-91.
4. Опанасюк І.В. Використання арт-терапевтичних технологій у розвитку усвідомлення підлітками особистісного емоційного простору. Психологія: реальність і перспективи : зб. наук. праць. Рівне, 2023. Вип. 20. С. 135-143.
5. Опанасюк І.В. Роль кольору в осмисленні підлітками власного емоційного контексту та його змін під впливом психотравмуючих обставин. Психологія: реальність і перспективи : зб. наук. праць. Рівне, 2024. Вип. 22. С.86-93.
6. Опанасюк І.В. Мандалотерапія як засіб розвитку особистісних ресурсів підлітка. Психологія: реальність і перспективи : зб. наук. праць. Рівне, 2025. Вип. 24. С.106-113.
7. Хімчук Л.І. Дидактичні аспекти формування «образу-Я» сучасного вчителя та його компетентності з проєктування успішного професійного майбутнього. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина») № 5(5) 2021.*
8. Хімчук Л.І. Дидактична система формування базових компетентностей у майбутніх учителів початкової школи: дис....док.пед.наук:13.00.09/ Хімчук Ліліана Іванівна. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2020. 446с
9. Katie Davis, Joanna Christodoulou, Scott Seider, and Howard Gardner. The Theory of Multiple Intelligences [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/317388610_The_Theory_of_Multiple_Intelligences/link/59385ed10f7e9b32b7f71dcf/download

Інформаційні ресурси:

1. Наукова електронна бібліотека. (Книги, підручники, дисертації, автореферати.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal> (дата звернення: 01.08.2024).
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua> (дата звернення: 01.08.2024).
14. Наукова бібліотека Прикарпатський національний університет імені

Василя Стефаніка. Режим доступу: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://lib.pnu.edu.ua/> (дата звернення: 01.08.2024).

Кандидат психологічних наук
старший викладач, кафедри психології розвитку

Ірина ОПАНАСЮК

